

PRZEDMOWA

W niniejszym tomie *Prac Geograficznych* prezentowane są artykuły na temat klimatu miasta. Ten dział badań klimatologicznych nabiera coraz większego znaczenia w miarę wzrostu odsetka ludności miejskiej i przyrostu powierzchni zajmowanej przez tereny zurbanizowane na świecie. Modyfikacja klimatu lokalnego na terenach miejskich ma istotne znaczenie między innymi dla jakości życia mieszkańców, dyspersji zanieczyszczeń powietrza czy bilansu wodnego. Zamieszczone artykuły ukazują różnorodność zagadnień dotyczących metodyki badań klimatu miasta realizowanych w polskich ośrodkach klimatologicznych. K. Fortuniak przedstawił trzy metody wyznaczania obszaru źródłowego czujników do pomiarów strumieni turbulencyjnych mierzonych metodą kowariancji wirów, czyli obszaru, który w decydujący sposób wpływa na wartość zmierzonych parametrów. Już bowiem w fazie projektowania eksperymentów pomiarowych w mieście wstępne modelowanie obszaru źródłowego może być przydatne w celu wyboru punktu charakteryzującego się jak największą jednorodnością obszaru wpływającego na wartość mierzonych strumieni. Z. Caputa i M. Leśniok ukazali metodę pomiarów i obliczeń bilansu promieniowania przy wykorzystaniu automatycznych stacji meteorologicznych w badaniach obszarów miejskich i wiejskich. Wskazali ponadto na zróżnicowanie poszczególnych składników bilansu promieniowania dla różnych powierzchni czynnych Wyżyny Śląskiej. Również prace D. Matuszko oraz D. Matuszko i J. Soroki poświęcone są zagadnieniom związanym z promieniowaniem słonecznym: terminologii stosowanej w pracach aktynometrycznych i roli zachmurzenia w kształtowaniu dopływu promieniowania słonecznego do powierzchni ziemi. Natomiast M. Dobek i L. Gawrysiak poruszają w swoim artykule rolę, jaką pełni rzeźba terenu w różnicowaniu rozkładu przestrzennego nasłonecznienia. O absorpcji promieniowania krótkofalowego i emisji promieniowania długofalowego w środowisku miejskim w znacznym stopniu decyduje złożona geometria struktur urbanistycznych. Można ją badać m.in. poprzez analizę współczynnika widoku nieba. Artykuł M. Rzepy i B. Gromka prezentuje autorską metodę jego wyznaczania. Skutkiem dopływu promieniowania słonecznego do obszarów zurbanizowanych oraz jego dalszych przemian jest m.in. zróżnicowanie temperatury podłoża i powietrza na terenach miejskich. M. Hajto i J. Walawender prezentują możliwości wykorzystania zdjęć satelitarnych do badania termiki miasta, zaś A. Nowak i pisząca te słowa

wykorzystały w tym samym celu pomiary naziemne ze stacji standardowych i automatycznych. Artykułem zamykającym niniejszy tom jest praca A. Podstawczyńskiej, K. Kozaka, H. Hovhannisyana i W. Pawlaka poświęcona istotnemu aspektowi chemizmu atmosfery miejskiej, jakim jest zawartość radonu w powietrzu. Autorzy zwrócili uwagę na wpływ warunków meteorologicznych na zmienność tego wskaźnika w różnych skalach czasowych.

Rozważania zebrane w tym tomie są m.in. pokłosiem prezentacji i dyskusji, jakie miały miejsce podczas Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Metodyka badań klimatu miasta*, zorganizowanej przez Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego w dniach 18–21 września 2008 roku na Stacji Naukowej IG i GP UJ w Gaiku-Brzezowej.

Kraków, wrzesień 2009 roku

Anita Bokwa